

ΔΕΛΤΙΟΝ ΤΗΣ ΑΘΗΝΑΙΩΣ.

1 ΙΟΥΛΙΟΥ 1877.—ΑΡΙΘ. 2.

ΕΡΓΑΣΙΑΙ ΤΗΣ ΒΙΒΛΙΚΗΣ ΕΤΑΙΡΙΑΣ

III. 'Εν Μαδαγασκάρη.

(Συνέχεια, ἴδε προηγούμενον Δελτίον).

Μετ' οὐ πολὺ τὰ κιβώτια ἐφθασαν καὶ διεθέσμεν τρεῖς ἡμέρας εἰς διανομὴν τῶν Γραφῶν. Κατὰ τὰς τρεῖς ἐκεῖνας ἡμέρας ἡ οἰκία ἡμῶν ἐπληροῦτο ἀνθρώπων ἀπὸ πρωῒας μέχρις ἑσπέρας, ἡδυνήθημεν δὲ νὰ κυκλοφορήσωμεν μεταξὺ αὐτῶν κατὰ τὸν χρόνον ἐκείνουν 3000 ἀντιτύπων τῆς Γραφῆς ἐν συνόλῳ, ἐξ ὧν εὐχαρίστως ἀναγγέλλω ὅτι διὰ τὰς 2000 ἐπληρώθη τὸ ἀντίτιμον. Δὲν βλέπομεν ἐπὶ τοῦ παρόντος σημεῖα ἀποσθέσεως τῆς ἀγάπης ταύτης πρὸς τὸν Θεόν.

Κατὰ τὸ ἔτος 1874 ἐξεδώσαμεν εὐκόμιστον ἐκδοσιν τῆς Γραφῆς, ἣν χάρις τῇ γενναϊοδωρίᾳ τῆς Ἑταιρίας ταύτης δυνάμεθα νὰ χρησιμεύωμεν εἰς τὴν κατωτάτην τιμὴν ἑνὸς σελινίου (1,25 δρ). Πρὸ πολλοῦ ἠήλομεν Γραφὴν ἑνὸς σελινίου, καὶ νῦν δυνάμεθα νὰ προσφέρωμεν τῷ λαῷ τὸ πρὸ πολλοῦ ποθοῦμενον βιβλίον τοῦτο.

Κατὰ τὴν πρώτην τῆς πωλήσεως πρωῒαν σχεδὸν πᾶς τις ὃν ἀπῆντων εἰς τὴν κεντρικὴν ὁδὸν τοῦ Ἀνταναναρίβου ἔφερε μίαν Γραφὴν, τινὲς ἔφερον τρεῖς καὶ τέσσαρες διὰ τὰ διάφορα τῆς οἰκογενεῖας τῶν μέλη. Ἡ βίβλος εἰς τὸ ἐξῆς κατήντησε τὸ μόνον βιβλίον τοῦ Μπλαγασίου λαοῦ. Δὲν εἶχον φιλολογίαν ἰδίαν αὐτοῖς, ἐπὶ δὲ καὶ μέχρι τοῦ ἐνεστώτος χρόνου τὰ βιβλία τὰ ὅποια ἔχουσιν εἰσὶν ὀλίγιστα. Εἶχομεν παράδοξον φαινόμενον τῶν ἰδεῶν τῶν ἰθαγενῶν ὅσον ἀφορᾷ εἰς τὸ ἀντικείμενον τοῦτο. Ἐνίοτε ἤρχοντο εἰς τὰ γραφεῖα ἡμῶν, καὶ ἐθεώρουν μετὰ μεγάλου θαυμασμοῦ τὰ βιβλία τὰ τοποθετημένα ἐν ταῖς θήκαις καὶ ἔλεγον «εἰσὶν ἄρα γε ταῦτα πάντα Γραφαί.» Οὐδὲν ἕτερον βιβλίον ἐγίνωσκον πλὴν τῆς Γραφῆς. Πρὸ τίνος χρόνου ἦτον ἐν Ἀνταναναρίβῳ εἰς Κρέολος ἔμπορος ὅστις πολὺ προσέβαλε τινὰς τῶν ἰθαγενῶν. Ὁχλος ἔδραμεν εἰς τὴν οἰκίαν του, κατέλαβεν τὴν περιουσίαν του καὶ ἄνθρωποι ἔτρεχον εἰς πάσας τὰς διευθύνσεις φέροντες μεθ' ἑαυτῶν ὅ,τι καὶ ἂν ἠδύναντο νὰ εὕρωσι παρ' αὐτῷ. Εἰς ἥρπασε τὸ καθολικὸν βιβλίον τοῦ ἐμπόρου, καὶ κρατῶν τοῦτο ὑψηλὰ, ἐκρυβύαζε γεγρονῖα τῇ φωνῇ «Ἐλάδωμεν τὴν μεγάλην Βίβλον, ἐλάδωμεν τὴν μεγάλην Βίβλον.» Τοῦτο ἀναφέρω ὡς παράδειγμα ὅτι ἡ Βίβλος μέχρι τοῦδε ἐθεωρήθη ὑπὸ τῶν Μπλαγασίων ὡς τὸ ἴδιον αὐτῶν βιβλίον· καίτοι δὲ δὲν θέλομεν ἵνα τοῦτο ᾖ ἡ ἱστορικὴ κατάστασις τῶν πραγμάτων, ἐπιθυμοῦμεν ὅμως ἡ Γραφὴ νὰ ᾖ τὸ πρῶτον αὐτῶν βιβλίον, καὶ τὸ βιβλίον τὸ ὅποιον ν' ἀγαπῶσι πλείότερον.

Ἐπιθυμῶ ν' ἀναφέρω ὑμῖν περὶ τῆς θέσεως ἣν ἔλαβον τρεῖς τῶν ἐν Μπλαγασκάρῃ ἡγεμόνων πρὸς τὸν λόγον τοῦ Θεοῦ. Ὁ βασιλεὺς Ραδαμά δ' πρῶτος, βασιλεύων ὅταν οἱ πρῶτοι ἱεραπόστολοι ἀπεβιβάσθησαν ἐν Μαδαγασκάρῃ, εἶπεν ἡμέραν τινα, πλῆττων τὸ στήθος του ἐφ' ὅσον ἐλάλει. «Ἡ Β.βλος μου εἶναι ἐνταῦθα.» Δὲν εἶχεν ἀνάγκην γραπτοῦ λόγου· εἶχε ἐνδότερον βίον ἱκανὸν εἰς τὰς ἀνάγκας του. Μετ' ἐχρῆστο τὴν Γραφὴν, οὐχὶ ὡς ἀντίπαλος αὐτῆς ἀλλὰ διὰ περιφρονήσεως. Εἴτα ἦλθεν ἡ βασίλισσα Ραναβάλα. Ἦτο δριμύειν ἀντίπαλος τοῦ λόγου τοῦ Θεοῦ, καὶ διάταξε πολλὰ αὐτοῦ ἀντίτυπα δημοσίᾳ νὰ καταστραφῶσιν.

Ἀλλὰ τί εἶδομεν, κατὰ τὰ τελευταῖα ταῦτα ἔτη; Ἦμην παρὼν κατὰ τὴν στέφιν τῆς ἐνεστώσης βασιλείας Ραναβάλας τῆς δευτέρας. Ἐκάθητο ὑπὸ λαμπρῶς κατεσκευασμένην σκιᾶδα, ὀλόχρυσον, περὶ δὲ ταύτην ἦσαν ἐγγεγραμμέναι αἱ λέξεις, «Ἐδῶκα ἐν ὑψίστοις Θεῷ, καὶ ἐπὶ γῆς εἰρήνην, ἐν ἀνθρώποις εὐδοκίαν.» Ἀκριβῶς ὑπὸ τὴν βασίλισσαν Ραναβάλαν ἐτίθετο μικρὰ κεκοσμημένη τράπεζα, ἐπὶ δὲ τῆς τραπέζης ἐκείνης ἔκειτο κομψῶς δεδεμένη Βίβλος, δῶρον τῆς Ἑταιρίας τῷ βασιλεὶ Ραδαμάχ. Οὕτω ἡ βασίλισσα Ραναβάλα διεκήρυξεν ἐπὶ παρουσίᾳ παντὸς τοῦ λαοῦ τῆς ὅτι ἀπέρριψε τὴν εἰδωλολατρείαν, ὅτι δὲ ἡ πίστις αὐτῆς ἔκειτο ἐν τῷ λόγῳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν. Εὐτυχῆς λογίζομαι δυνάμενος νὰ εἶπω ὑμῖν ὅτι ἡ βασίλισσα Ραναβάλα ἀναγινώσκει τὴν Γραφὴν κατ' ἰδίαν, ἀκούει αὐτὴν ἀναγινωσκομένην καὶ διδασκόμενην δημοσίᾳ πρὸς δὲ τούτοις εἶδον αὐτὴν διανέμουσαν τὸν θεῖον λόγον. Πρὸ τριῶν ἢ τεσσάρων ἔτων παρῆν ἐν τισὶν ἐξετάσεσι σχολείου ἐν τῇ πρωτεύουσῃ τοῦ βασιλείου περὶ τὰ 200 μίλια ἀπὸ τοῦ Ἀνταναναρίβου. Κατὰ τὴν λήξιν τῶν ἐξετάσεων ἡ βασίλισσα ἐδώρησεν εἰς τινὰς τῶν ἐπιμελεστέρων μαθητῶν πρὸ πάντων ὑμολόγια καὶ Γραφάς. Οὕτω δὲ ἡ βασίλισσα τῆς Μπλαγασκάρης ἀσχολεῖται εἰς τὸ μέγα ἔργον τῆς κυκλοφορίας τῆς Γραφῆς.

Ὁ Χριστιανισμὸς ἐν ταῖς μεγάλαις ἀνατολικαῖς
Αὐτοκρατορίαις.

Ἐπεσεκέσθη εἶπεν, ὁ Αἰδ. Ἐβενέζερ E. Jenkins τρεῖς μεγάλας χώρας τὰς Ἰνδίας, τὴν Σινικὴν καὶ τὴν Ἰαπωνίαν ἀριθμοῦσας περίπου 600,000,000 κατοίκων. Εὗρον τὸν Ἰνδὸν ἐρωτῶντα ἔάν ἡ ἀλήθεια τοῦ Χριστιανισμοῦ δύναται ν' ἀποδειχθῇ· οἱ Σῖναι ἡρώτων ἔάν ὁ χριστιανισμὸς δύναται ν' ἀποζημιοῖ καὶ οἱ Ἰάπωνες ἐπόθουν νὰ μάθωσιν ἔάν ὁ χρι-

στιανισμός, δύναται νὰ χρησιμεύσῃ ὡς καλὸν πολιτικὸν ὄργανον. Ἐπὶ ἐκάστου ἐρωτήματος ἀπήντησα, καί. Ὁ σκεπτόμενος, δὲν δύναται νὰ ἔχῃ βεβαιωτέραν βάσιν διὰ τὴν πίστιν αὐτοῦ· ὁ ἔμπορος δὲν δύναται νὰ ἐπιχειρήσῃ ἔργον πλειότερον ἀνταμείβον καὶ ὁ πολιτικός, δὲν δύναται νὰ εὕρῃ ἰσχυρωτέρην καὶ ὑψηλοτέραν πολιτικὴν δύναμιν ἢ τὸν χριστιανικὸν νόμον καὶ τὴν χριστιανικὴν ἀγάπην.

I. Ἐν Ἰνδίαις.

Ἐνταῦθα δὲ δέον νὰ εἰπῶ ὅτι δὲν πρέπει νὰ προσδωκᾷτε ἵνα πᾶν ἔθνος θεωρῇ τὸ μέγα χριστιανικὸν κίνημα ὑπὸ τὸ αὐτὸ φῶς ὡς καὶ ὑμεῖς τὸ βλέπετε. Πᾶσι ἔσται ἀναγεννώσα δύναμις· ἕκαστον δὲ ἔθνος δέον νὰ θεωρήσῃ αὐτὸν ἐκ τῶν μᾶλλον καταπειγουσῶν ἀναγκῶν αὐτοῦ. Ἡ μᾶλλον καταφανὴς καὶ ἀνησυχοῦσα ἀνάγκη τοῦ Ἰνδοῦ εἶναι διανοητικὴ ἀνάγκη. Τὸν ἐταράξατε· ἐταράξατε τὴν βάσιν τῆς κοινωνίας τῶν Ἰνδῶν, εἴτε δὲ πρὸς ἀγαθὸν εἴτε πρὸς κακὸν χρήζει αὕτη ἀνοικοδομήσεως. Κατεστήσατε τὰ εἰδωλολατρικὰ καὶ θρησκευτικὰ ἔθνη, γελοῖα καὶ ἐκτομυμῖα νέων νῦν διδάσκονται νὰ γελοῖα κατὰ μυστηρίων τὰ ὁποῖα πρὸ μικροῦ μόνον ἐψυθυρίζοντο ἐν ἀγίοις τόποις. Μόλις ὑπάρχει μία πόλις ἢ χωρίον ἐπὶ τῆς ἀπεράντου ἐκείνης ἡπείρου ἐνθα αἱ νέαι ἰδέαι ἡμῶν νὰ μὴ ἀνκτρέπωσι πᾶν τὸ προστυχόν· οἰκογένεια ἀπολύοντες τοὺς νέους αὐτῶν ἔτι δὲ καὶ τὰς νεανίδας αὐτῶν· τὰ κεφάλαια νέαν εὐρίσκοντα ἐκασχόλησιν, ὁ λαὸς ἐγκαταλείπων ἀρχαίας οἰκίας καὶ διανύων τὰς πορείας αὐτοῦ ἐπὶ τοῦ σιδηροδρόμου· σχολεῖα τοῦ νέου κινήματος βρίθοντα μαθητῶν· νοκοὶ ἐγκαταλειμμένοι εἰς τοὺς τελευταίους καὶ πιστοτάτους, εἰδωλολάτραι, τοὺς ἀσπλάκκας καὶ τὰς νυκτερίδας. Οἱ Ἰνδοὶ οὐδέποτε ἐζήτησαν παρ' ὡμῶν τὴν ἐκπαιδεύσασιν ταύτην, οὐδέποτε τὴν ἐπεθύμησαν.

Ἡ *Αποθήκη τῆς Βεγγάλης* γράφουσα περὶ Ἰνδοῦ νέου ἐν τῷ σχολείῳ, λέγει: «ἑωσὺ ὑποβλήθῃ εἰς τὰς εἰσιτηρίους ἐξετάσεις τοῦ ἐν Καλκούττα Πανεπιστημίου, διαμῖνει Ἰνδὸς κατὰ τὸ μᾶλλον καὶ ἥττον ὁρθόδοξος. Ὅπόταν ὑπερβῇ τὸν Ῥουβίκωνα, ὁ Ἰνδισμὸς ἀποβάλλει τὴν ἐπ' αὐτοῦ ἰσχύν. Οὗτος νῦν συζητεῖ περὶ θείσμου. Ἀπόλλυσι πᾶσαν πίστιν εἰς τὴν θρησκείαν τῶν προγόνων του . . . ὀλίγοι γίνονται Βράχμαι· ἔτι ὀλιγώτεροι γίνονται χριστιανοὶ ἀλλ' οἱ πλείστοι ἐξοκεῖλουσιν εἰς τὸν σκεπτικισμόν.»

Ἀκούσατε τῶν παραχωρήσεων τοῦ ὁρθοδόξου τοῦτοῦ Ἰνδοῦ: «Ὁ ὡδαίς παρελθὼν τὴν ἡλικίαν τῶν πεντήκοντα ἐτῶν, ἢ προσεγγίζων αὐτῇ, δύναται ν' ἀγνοῇ τὴν μεγάλην ἀντίθεσιν μεταξὺ τῆς λατρείας τῆς ἐνστώτης καὶ προτέρης ἐποχῆς. Νέοι δὲν ἔχουσιν ἢ νὰ ἐρωτήσωσι τοὺς πρεσβυτέρους αὐτῶν ὡς περὶ πεισθῶσιν περὶ τούτου. Πρότερον ἢ λατρεία ἦν πράγματι πράξις τοῦ νοός· νῦν εἶναι ἀντικείμενον ἐξωτερικῆς ἐπιδείξεως καὶ τέρψεως, ἐφ' ᾧ δέον νὰ λυπηταί τις.»

Ὁ δὲ κύριος Ἰωάννης Wallon εἶπεν: «Αἱ Ἰνδίαι τῆς σήμερον δὲν εἶναι αἱ Ἰνδίαι περὶ ὧν ἀναγινώσκετε ἐν τοῖς βιβλίοις. Εἶναι λίαν διάφοροι. Χάριτι θεῷ, ἡ ἀρχαία τάξις μεταβάλλεται καὶ ἡ νέα τάξις εἶναι κρείσσων. Πολλοὶ σκληρότητες κατηργήθησαν, πολλὰ ἄδικα ἐπανορθώθησαν, πολλὰ βδελυγμῖα ἀποσκορακίσθησαν, πολλὰ κηλίδες ἀπεπλύθησαν. Εὐρίσκετε ἐκεῖ περίεργον καὶ σοβαρὸν λαὸν δεχόμενον τὸν χριστιανικὸν πολιτισμόν, λαὸν ἐὼντα χαίρειν τοῖς θεοῖς οὐ οἱ πατέρες αὐτοῦ ἐλάτρευσαν. Ὁ λόγος τοῦ Θεοῦ ἐκεῖ δὲν εἶναι δεδεμένος.

Εὐεργετήματα τῆς Ἀγγλικῆς Διοικήσεως.

Ἐν ταῖς ἀρχαίαις ἡμέραις τῆς ἐθνικῆς διοικήσεως, ὑπῆρχε ἐν σύστημα διὰ τὸν πλοῦσιον καὶ ἕτερον διὰ τὸν πένητα· ἐν διὰ τὸν Βραχμῖν καὶ ἕτερον διὰ τὸν Σονδράχ. Ὁ βρεττανικὸς νόμος δὲν ἐβασίσθη ἐπὶ διακρίσεως μεταξὺ ἀνθρώπων μιᾶς κλάσεως καὶ ἑτέρας. Ἐν παρελθούσαις ἡμέραις ἐγκλημα διαπραχθὲν ὑπὸ Βραχμίνου οὐδόλως ἦν ἐγκλημα. Ἐὰν Βραχμίνος τις ἐκλεπτε Σονδράχ, τὸ ἐγκλημα ἐτιμωρεῖτο διὰ μικροῦ προστίμου· ἀλλ' ἐὰν Σονδράχ ἐκλεπτε Βραχμῖνον, ἔδει ἐκείνος νὰ θανατωθῇ. Τί ἐπράξεν ὁ βρεττανικὸς λέων; Παρεδέξατο τὸν νόμον; Ἀπάνειμεν αὐτὸν οὕτω πῶς ἐν τοῖς δικαστηρίοις; Οὐχί· τὸν εἶδε, καὶ δὲν ἤρεσεν αὐτῷ· εἶτα ἐτίναξε τὴν χαιτὴν του, καὶ ἔληξε τὰς πλευράς αὐτοῦ ἐν ὀργῇ, καὶ ἐσχίσε τὸν Ἰνδικὸν κώδικα καὶ τὸν κατεπάτησε.

Εἶπε λοιπόν: «Ὁ ἄνθρωπος εἶναι ἄνθρωπος ἐν πάσῃ περιπτώσει», ἔστω καὶ ἐν ἡ Παρίαις. Ἐκ τῆς ἡμέρας δ' ἐκείνης ἄνδρες πάσης φράτρας καὶ οἱ εἰς οὐδεμίαν ἀνήκοντες φράτραν καθερνῶνται ὑπὸ ἐνὸς νόμου. Εἶτα δὲ καὶ ἕτερον συνέβαιεν. Ὁ χριστιανὸς νεοφώτιστος εἶχε νὰ πληρώσῃ φοβερὸν πρόστιμον διὰ τὴν πίστιν αὐτοῦ. Οὐ μόνον ἀπώλυε τὰ φρατρικὰ αὐτοῦ δικαιώματα, ἀλλ' οὐτε τὴν οἰκογενειακὴν αὐτοῦ κληρονομίαν ἠδύνατο νὰ λάβῃ. Συλλογισθῆτε πῶς τοιοῦτος νόμος θὰ ἐνῆργει ὡς φραγμὸς κατὰ τῆς διαδόσεως τοῦ χριστιανισμοῦ. Ἀλλ' ὁ νόμος τοῦ τόπου ἐψηφίσθη. Διεκήρυττεν ὅτι οὐδεμία μεταβολὴ πίστεως ἢ ἀπώλεια φυλῆς θὰ παρέβλαπτε τὰ δικαιώματα τῆς ἰδιοκτησίας. Αὕτη ἦν σημαντικὴ μεταβολή· νῦν δὲ νεανίας καλῆς οἰκογενείας καὶ ἀγαθῶν ἐλπίδων δύναται νὰ ἐναγκαλισθῇ τὴν θρησκείαν τοῦ Ἰησοῦ χωρὶς ἐξ ἀνάγκης νὰ καταστῇ ἐπαίτης.

Ἐτέρα βδελυγμία ἀποσκορακισθεῖσα εἶναι ὅτι ἡ Ἰνδὴ χήρα δὲν ἠδύνατο νὰ νυμφευθῇ πάλιν. Ὅταν εἰπῶ ὅτι χήρα ἠδύνατο νὰ ἦ καὶ κόρη, οὐδέποτε νυμφευθεῖσα ἀλλ' ἀπλῶς μνηστευθεῖσα πρὸς νέον τινα, ὅστις συνέβη νὰ ἀποθάνῃ, θὰ ἴδῃτε ὁποῖον σκληρὸν ἔθιμον ἦτο τοῦτο. Καὶ αὐστηρῶς ἐτηρεῖτο ἑωσὺ ἡ φωνὴ τῆς βρεττανικῆς δικαιοσύνης ἀπήλλαξε τὰς δυστυχεῖς γυναῖκας τῶν δεσμῶν ἀπ' ἀνθρώπου ἐθίμου. Ἰνδὴ χήρα δύναται νῦν πάλιν νὰ νυμφευθῇ καὶ ὁ γάμος εἶναι ἐντιμὸς καὶ ἰσχυρὸς. Ἀλλὰ καὶ τοι οὗτοι